

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 31.10.1988, sp. zn. 6 Cz 19/88, ECLI:CZ:NS:1988:6.CZ.19.1988.1

Číslo: 6/1990

Právní věta: Ak pracovník vykonáva v celom rozsahu práce rôzneho druhu /1/, ktoré majú vykonávať dvaja pracovníci, nejde o práce nadčas a ide o vedľajšiu činnosť (§ 71 Zák. práce). Treba preto vzťahy, práva a povinnosti z tejto vedľajšej činnosti posudzovať samostatne. /1/ Spravidla pôjde o iný druh práce, než ktorý bol s pracovníkom zjednaný v pracovnej zmluve.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 31.10.1988

Spisová značka: 6 Cz 19/88

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pracovní poměr

Předpisy: 65/1965 Sb. § 71
§ 116

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia mzdy, ktorú vyčíslil až v priebehu konania, a to za zastupovanie, prípadne za výkon funkcie veterinárnej inšpekcie krmív, čo robil popri funkcii odborného lekára pre výživu a diétetiku okresného veterinárneho zariadenia.

Okresný súd v Liptovskom Mikuláši pôvodne zamietol žalobu rozsudkom z 9. 4. 1986, č. k. 8 C 10/86-22, s odôvodnením, že za zastupovanie žalobcovi mzda nepatrila, lebo práce, ktoré robil, sú funkčne a platovo nižšie zaradené ako zadelenie žalobcu.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Banskej Bystrici zrušil tento rozsudok, vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie. Na to Okresný súd v Liptovskom Mikuláši doplnil dokazovanie podľa úpravy danej mu odvolacím súdom a rozsudkom z 30. 6. 1987, č. k. 8 C 10/86-64 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 4702,70 Kčs (netto) a vo zvyšku žalobu zamietol. Opodstatnenosť nároku odôvodnil výkonom inej ako v pracovnej zmluve dohodnutej práce v nadčasových hodinách.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodujúc o odvolaní žalovanej organizácie, rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a stotožnil sa so závermi tohto súdu. Poukázal pritom na ustanovenia § 111 a nasl. Zák. práce a na súlad výkonu práv a povinností v pracovnoprávných vzťahoch s tým, že ide o minimum nadčasových hodín, ktoré žalobca pri výkone týchto prác odpracoval.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmito rozsudkami súdov obidvoch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Pracovníkovi patrí mzda za vykonanú prácu. Mzda sa určuje podľa množstva, akosti a spoločenského významu práce tak, aby účinne podporovala hmotný záujem pracovníkov na dosiahnutí čo najlepších hospodárskych výsledkov práce (§ 111 ods. 1 a 2 Zák. práce). Organizácia je povinná poskytovať mzdy podľa mzdových predpisov a kolektívnych zmlúv. Pri zmenách druhu prác (funkcií) treba aplikovať aj príslušný mzdový predpis a upraviť mzdu tak, aby to zodpovedalo vykonanej práci a mzdovým predpisom.

Súdy obidvoch stupňov vo svojich záveroch posúdili prácu žalobcu, ktorú robil za MVDr. S., ako nadčasovú prácu. Žalobca pracoval ako odborný lekár pre výživu a diétetiku okresného veterinárneho zariadenia. Po odchode dr. S. na materskú dovolenku súhlasil, aby okrem svojej práce vykonával aj práce patriace do náplne tejto pracovníčky. Po jej návrate z materskej dovolenky ju organizácia zadelila na iný druh práce a žalobca naďalej pokračoval v takomto výkone obidvoch funkcií, hoci šlo o práce (podľa vnútrorezortných predpisov) pre dvoch pracovníkov na celodenný pracovný úväzok. Súdy si neuvedomili, že nadčasová je taká práca, ktorú pracovník vykonáva v rámci uzavretej pracovnej zmluvy, že takáto práca sa robí na príkaz organizácie alebo s jej súhlasom (§ 96 ods. 1 Zák. práce), že za takúto prácu sa poskytuje zásadne náhradné voľno a iba v prípade neposkytnutia náhradného voľna patrí pracovníkovi mzda s príplatkom (§ 116 ods. 1 a 2 Zák. práce). Žalobca však vykonával prácu, ktorá bola mimo rámec jeho pracovnej náplne vyplývajúcej z pracovnej zmluvy. Preto mohlo ísť o vedľajšiu činnosť (§ 71 Zák. práce), vykonávanú v súbežnom alebo vo vedľajšom (ďalšom) pracovnom pomere, a tieto vzťahy ako aj práva a povinnosti z nich vyplývajúce bolo treba posudzovať samostatne, pokiaľ Zákonník práce 2) alebo iný právny predpis neurčuje niečo iné, alebo pokiaľ organizácia s pracovníkom nedohodla zmenu pracovnej zmluvy. Podľa prednesu zástupcu organizácie žalobca pracoval ako veterinárny lekár za mesačnú mzdu, teda vo funkcii, pri výkone ktorej nepatrí nadčasová mzda a ani náhradné voľno, a za takúto prácu navyše sa poskytujú výkonnostné odmeny z fondu, ktorý má k dispozícii vedúci pracovník.

Keďže k dohode o zmene pracovnej zmluvy podľa ustanovenia § 36 Zák. práce medzi účastníkmi nedošlo a nedošlo ani k tzv. kumulácii funkcií, bolo treba zisťovať a posúdiť, o aký pracovnoprávny vzťah šlo, či existujúci stav nebol ďalším pacovaným pomerom v tej istej organizácii, v rámci ktorého sa žalobca zaviazal robiť vedľajšiu činnosť (§ 71, druhá veta, Zák. práce) počas kratšej pracovnej doby, ako bol hlavný pracovný pomer.

Žalobca, ako vyplýva z vyjadrenia Krajského veterinárneho zariadenia v B. zo 7. 1. 1987 (č. 1, 55), obidve funkcie vykonával veľmi svedomito, iniciatívne, s vysokou odbornosťou a v časových termínoch, pričom volil aj nové a pokrokové metódy. Túto prácu mohol zvládnuť, ako sa uvádza v tejto správe, iba za predpokladu, že pracoval aj mimo stanovenej pracovnej doby. Podobne sa vyjadril aj riaditeľ okresného veterinárneho zariadenia, že s prácou žalobcu bola organizácia spokojná.

Za takúto činnosť žalobcovi patrila mzda a ak ju nedostával, bolo treba tento nárok priznať a dohodu medzi účastníkmi posúdiť so zreteľom k okolnostiam, za ktorých bola urobená, aby záväzky z toho vyplývajúce zodpovedali socialistickému spoložitiu (§ 240 ods. 3 Zák. práce).

Súdy vo svojich záveroch vychádzali z toho, že žalobca každý pracovný deň pracoval určitú dobu nadčas, a za tieto nadčasové hodiny mu priznali mzdu za obdobie od 26. 1. 1985 do 15. 1. 1986. Tieto závery sú nesprávne, ako bolo už vysvetlené.

Súdy obidvoch stupňov porušili zákon v ustanoveniach § 1, § 6, § 120 ods. 1, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 111 a § 116 ods. 4, 5 Zák. práce a odvolací súd aj v ustanoveniach § 211 a § 219 O. s. p.

Poznámky pod čarou:

1) Spravidla pôjde o iný druh práce, než ktorý bol s pracovníkom zjednaný v pracovnej zmluve.

2) zákon č. 65/1965 Zb. (v znení so zmenami a doplnkami vyhlásenom pod č. 55/1975 Zb. a v znení zákonov č. 72/1972 Zb. č. 111/1984 Zb., č. 23/1985 Zb., č. 52/1987 Zb., č. 98/1987 Zb. a č. 188/1988 Zb.).